

Oslo kommune
Byrådet

CHANGING PLACES INN I STANDARD KRAVSPESIFIKASJONER FOR FORMÅLSBYGG

Oslo kommune er som offentlig eiendomsbesitter i særstilling gode på å beskrive hvordan bygg skal bestykkes. Dette gjennom blant annet Standard kravspesifikasjon for Oslo kommune (SKOK).

Disse referansedokumentene er viktig for god planlegging og drift av kommunale bygg og er i tillegg til å være verdifulle også til glede for mange andre kommuner som har inntatt SKOK som utgangspunkt i sine kommunale bygg.

Changing Places Norge er en ideell organisasjon som har til hensikt å opplyse om og å beskrive behovet for Changing Places, eller skifterom, for de som har behov for fasiliteter utover hva en finner på et ordinært HC toalett.

Opprinnelsen til Changing Places er fra Storbritannia, hvor behovet for slike rom nå er inntatt i byggeforskriftene - slik at bestemte type bygg for offentlig bruk nå plikter å ha Changing Places tilgjengelig i bygningsmassen sin. Dette være seg kjøpesentra, butikker, kultur og opplevelsesteder, kollektiv- og transportknutepunkt, samt skoler og idrettshaller.

For Oslo kommune vil dette i det vesentligste innebære skoler og flerbrukshaller, men også være relevant for eventuelle tjenesteearealer knyttet til omsorgsboliger.

Et Changing Places toalett er er, enkelt forklart, et rom med tilstrekkelig størrelse (12 kvm) med utforming som gir plass til stor elektrisk rullestol, to medhjelpere, stuebord hev senk dimensjonert for fullvoksne, takheis (for forflytning), ordinært HC toalett med plass på sidene mv.

Vi vil med rimelig sikkerhet kunne anta at det allerede i dag finnes rom som er med slike kvaliteter, helt eller delvis i Oslo kommunes eiendomsportefølje, men vil også med rimelig sikkerhet hevde at disse ikke er standardisert eller prosjektert etter Changing Places retningslinjer fullt ut.

Vi vil derfor anmode byrådet i Oslo om å innta Changing Places inn ved kommende revisjon av SKOK, som vi forstår er nært forestående.

Changing Places Norge er, som beskrevet, en ideell organisasjon uten kommersiell interesse. Vårt mandat er å beskrive behovet for slike rom og at det vil være av samfunnets felles interesse at slike rom er dimensjonert og planlagt ut ifra felles retningslinjer.

Felles for alle SKOK heter det om toaletter følgende

Antall toaletter

FK-673	B	F		O	O+	Sy	
--------	---	---	--	---	----	----	--

Antall toaletter dimensjoneres etter antall ansatte og antall brukere av bygget. Universelt utformet toalett må plasseres hensiktsmessig med tanke på bruken av bygget og hensyn til brukergrupper.

Kravveiledning:

Det må hensyntas eventuelle spesielle behov basert på brukergrupper m.m. Merk krav i arbeidsplassforskriften § 3-7 knyttet til toalett for ansatte. Detaljeres i det enkelte prosjekt

Vi gjør oppmerksom på at Changing Places toaletter ikke er omtalt i TEK17 som en del av de akseptable størrelsene for universell utforming, derimot inngår disse som en del av eventuelle spesielle behov basert på brukergrupper m.m. I så henseende er det avgjørende at Oslo kommune går foran og inntar hensiktsmessig dimensjonering der det er nødvendig. Både med tanke på utforming av arealer og bestykking for å kunne ivareta mennesker med større behov enn å nyttiggjøre seg et ordinært HC-toalett.

Vi ser at det er behov for å tilpasse skole og flerbrukshaller spesifikt. Dette da disse byggene er de med høyest sannsynlighet for behov. I den britiske normen er også sykehjem / omsorgsboliger omtalt, som Oslo kommune gjerne selv kan vurdere.

Her er noen innspill ut i fra tekst som er i SKOK 2023 Skoler:

Antall og utforming av toaletter

FK-309					S		
--------	--	--	--	--	---	--	--

Det skal dimensjoneres med minimum 1 toalett per 20 elever, og 1 toalett per 15 ansatte. Ansatte skal ha tilgang til egne toaletter i personalgarderoben, i rimelig avstand fra undervisningsarealene og arbeidsplass. Dette gjelder også tilgang til universelt utformet toalett forbeholdt de ansatte. Det skal være toalett tilgjengelig fra allrom og andre arealer beregnet på utlån.

Vår kommentar

For allrom og arealer beregnet på utlån, det være seg aulaer og andre rom, er det behov for arealer som gir mulighet til skift uten at en må oppsøke byggets "spesialavdeling" for elever med særskilte behov (om slik overhodet finnes i bygget).

Vi erfarer at tilgang til særskilt tilrettelagte avdelinger gjerne ikke inngår ved utlån av arealer, som igjen innebærer at mennesker med store behov ikke kan ta del likeverdig i de aktiviteter som foregår på utlånt areal. Slik vil også være aktuelt i den ordinære driften av skolens allrom, hvor elevene med de største behovene blir hindret i å gjøre sitt fornødne i nær tilknytning til aktivitet.

For nybygg vil det være mulig å planlegge at et Changing Places toalett er med sambruk hvor det er to innganger til aktuelt rom, en fra tilrettelagt avdeling og en fra allrommet. Da kan tilgang til allrommet være åpen (men avstengt når rommet er i bruk).

Forslag til tekst, det skal dimensjoneres med minimum et Changing Places toalett per skole i tilknytning til allrom og andre arealer beregnet på utlån. Der det ikke kan realiseres sambruk med tilrettelagt avdeling for elever med funksjonshemming, bør det planlegges flere Changing Places. For råd, kontakt Changing Places Norge

Likeså knyttet til SKOK Flerbrukshaller, hvor fasiliteter for funksjonshemmede er beskrevet flere ganger. Blant annet

Universelt utformet toalett med dusj for funksjonshemmede elever

FK-1739		F					
---------	--	---	--	--	--	--	--

Det må være minimum 1 universelt utformet toalett med dusj for hvert garderobesett.

Kravveiledning:

Dette kravet gjelder kun for flerbrukshaller som skal brukes til skoleformål.

Vår kommentar: Her fremgår det ikke beskrevet hva som er nødvendig for at elever med funksjonshemninger skal kunne nyttiggjøre seg garderobefasilitetene. Her anbefales det å etablere at garderobe skal inneholde minimum et Changing Places toalett som er i tilknytning til garderobesett. Slike Changing Places Toaletter vil med riktig bestykning kunne fungere som garderobe for den med særskilte behov og kan prosjekteres slik at det er unisex løsning (som i praksis betyr mulighet til å gå inn fra kjønnsdelte gardoer med barriere).

For flerbruksanlegg særskilt tilrettelagt for funksjonshemming vil det åpenbart være et dimensjoneringsbehov i henhold til planlagt bruk

Forslag til tekst, det skal dimensjoneres med minimum et Changing Places toalett i tilknytning til garderobeanlegg hvor flerbrukshallen kan tenkes å benyttes til skoleformål.

Likeså er vil det for flerbrukshaller også være å forvente at det er besøkende, og i så måte er det nærliggende å vise til veileder til Planlegging og bygging av idrettshaller (2016) hvor det under punkt 3.52. heter at det for publikumstoialett minimum alltid skal være minst et HC toalett. Jmfør den britiske standarden vil det ved publikumskapasitet over noen få hundre også være behov for Changing Places Toalett. Det er ingen grunn til at Oslo kommune ikke skal adaptere tilsvarende. Det vil ikke være tilfredsstillende å ha slike arealer inkludert i garderobeanlegget

Forslag til tekst, i flerbrukshaller med publiumskapasitet over 200 besøkende, bør det installeres eget Changing Places toalett for publikum utover hva som måtte befinne seg i garderobeanlegget.

Trondheim 16.februar 2025

Håvard Ravn OTTESEN
Prosjektleder